

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಕನಸಿನ ಭಾರತ, ಗ್ರಾಂಭಿಷ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹಿರಿದಾದ ಆಶಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯೂ ಸಹ ಒಂದು ಗಣರಾಜ್ಯವೇ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮವೂ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಸಮಗ್ರವಾದ ಭಾರತದ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶದ ಮಾತು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡಕನಸುಗಾರರು, ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯುಳ್ಳವರೂ ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾಳಿನ ಭಾರತದ ಯಂತ್ರನಾಗರಿಕತೆಯ ಓಟವನ್ನು ಅರಿಯಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಚಿಂತನೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮವು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿರಬೇಕು; ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ತನಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಉತ್ಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಶ್ರಮದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಹಾರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗೀತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಯಜ್ಞ ಮಾಡದೆ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿಂದರೆ ಅದು ಕದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿಂದಂತೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಯಜ್ಞವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿವೆ. 'ಕೈಸರಾದರೆ ಬಾಯಿ ಮೊಸರು' ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಡಿಯೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಶರಣರೂ ಕೂಡ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವ, ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಒಂದು ಆಚರಣೆಯಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸಿದರು. ಶಿವಾನುಭವದ ಗೋಷ್ಠಿಗಿಂತಲೂ ಕಾಯಕವೇ ಮಿಗಿಲೆಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶರಣರು ಸಾರಿದರು ಹಾಗೆಯೇ ಬದುಕಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಮುಂದುವರಿದು ಅವರವರ ದಿನನಿತ್ಯದ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲೇ ಕೈಲಾಸ ಅಡಗಿದೆ, ಅದು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವೆಂದರು.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಕೂಡ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂಬ ಶರಣರ ಬಳಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯವೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉತ್ಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಬಡವ-ಬಲ್ಲಿದ, ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಸ್ವಲ್ಪ-ಅಸ್ವಲ್ಪ ಎಂಬ ಭೇದಗಳು ಅಳಿಯುವವು

ಚರಕ ಚರಿತ್ರೆ

ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯು, ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಯೋಜನೆಯೆಂದರೆ ನೇಯ್ಗೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇರಾರಿರುವ ಬಡತನ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಚರಕ - ಕೈಮಗ್ಗದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಯಾವ ರಾಟೆ ಅಥವಾ ಚರಕದ ಬಳಕೆಯಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಇಲ್ಲವಾಗುವುದೋ ಅದರಿಂದಲೇ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುವುದೆಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆ ಅವರಿಗಿತ್ತು.

ಸಬರಮತಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಆಶ್ರಮ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನಂತರ ಕೈಮಗ್ಗಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಗಡಿಗರಾರೂ ನೇಕಾರಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಅರಿತವರಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಕೈಮಗ್ಗದ ನಿಪುಣತೆ ಬಲ್ಲವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು, ಆದರೆ ಅವನು ತಾನು ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಸಂಗಡಿಗರಾಗಿದ್ದ ಮಗನ್ ಲಾಲ್ ಗಾಂಧಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದು ಬೇಗನೆ ಕಲಿತು ಉಳಿದವರಿಗೂ ಕಲಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಾಗಲೇ ಭಾರತದ ಗಿರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಧರಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವದೇಶಿ ನೂಲು ಮತ್ತು ನೂಲು ತೆಗೆಯುವ ರಾಟೆಗಾಗಿ ಹುಡುಕಾಟ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನೇಕಾರರು ವಿದೇಶದಿಂದ ಆಮದಾದ ನೂಲುಗಳಿಂದ ಸೊಗಸಾದ ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ನೂಲು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಕಚ್ಚಾ ನೂಲನ್ನು ವಿದೇಶದಿಂದಲೇ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಸಂಗಡಿಗರು ಬಹಳ ಹುಡುಕಾಟದ ನಂತರ ಸ್ವದೇಶಿ ನೂಲನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ನೇಕಾರರನ್ನು ಹುಡುಕಿದರು. ಆ ನೇಕಾರರ ಷರತ್ತೆಂದರೆ ಅವರು ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತುವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಶ್ರಮದವರೇ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಹೋರಾಟದ ನಂತರ ಸ್ವದೇಶಿ ವಸ್ತುಗಳ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಅದರ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪ್ರಚಾರ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಸ್ವದೇಶಿ ಗಿರಣಿಗಳ ಪರಿಚಯವುಂಟಾಯಿತು. ನೇಕಾರರ ಜೀವನದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ನೂಲು ಹುಡುಕುವ ಅವರ ಕಷ್ಟ, ಎದುರಿಸುವ ಸಂಕಟ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂತು.

ನಂತರದ ಹೋರಾಟ ಕೇವಲ ನೂಲು ಮತ್ತು

ರಾಟೆಗಳ ಪರವಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೊರದೇಶದಿಂದ ಬರುವ ನೂಲನ್ನು ಬಳಸುವ ಗಿರಣಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ಆಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮದೇ ನೂಲನ್ನು ನೇಯಲು ರಾಟೆಗಳಿರಲಿಲ್ಲ, ಗುಜರಾತ್ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ದೊರಕಿದರೂ ಅವು ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ರಾಟೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿದ ನಂತರ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಹತ್ತಿಯ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಗಾ ಬಹನ್ ಎಂಬ ಮಹಿಳೆ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಟಂಜಾರರನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಗಾಬಹನ್‌ಳ ಸಾಹಸ ಹಾಗೂ ಯಶವಂತ ದೇಸಾಯಿಯವರ ಹತ್ತಿಯ ಕೊಡುಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ನೇಕಾರಿಕೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಮುಂದೆ ಬಿಜಾಪುರದ ಖಾದಿಯೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಸಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಧಾರಣೆಗೊಂಡ ಚರಕ ಹಾಗೂ ಅದರ ಉಪಕರಣಗಳು ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಖಾದಿ ವಸ್ತು ಗಜಕ್ಕೆ 17 ಆಣೆ ಎಂದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರು ಖಾದಿ ವಸ್ತ್ರದ ಮೊದಲ ಗ್ರಾಹಕರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಮಲಗಿದಾಗ ಚರಕ ಅವರ ಸಂಗಾತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಚರಕ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಾಂಭಿಸಿದಾಗ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ದೈಹಿಕವಾಗಿ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಚರಕ ಅವರಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹಗುರಾಗುವಿಕೆ ದೈಹಿಕತೆಯ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಅರಿತ ಗಾಂಧಿ ನೂಲುವಿಕೆಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಸ್ವರಾಜ್ಯವೆಂಬ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟವೇರಿದ್ದ ರಾಟೆ ಅಥವಾ ಚರಕಗಳು ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಳಸಿದ ಅಸ್ತ್ರಗಳಾದವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ, ಸತ್ಯಶೋಧನೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಬಳಸಿದ ಅಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಮೌನ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಚರಕ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯಿತು. ಈಗಲೂ ಜನರ ಆಕರ್ಷಣೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಖಾದಿ ಉದ್ಯಮ ತನ್ನ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಹೋರಾಟ ಅಂದು ಗಾಂಧಿ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕಣ್ಣೆದುರು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

■ ಅಮೃತಮತಿ

<ul style="list-style-type: none"> • ಆದರ್ಶ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ ಇರುವುದು ಎಂದರೆ ಆದರ್ಶ ಸನ್ಯಾಸಿ ಆಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಷ್ಟವೇ. <p>—ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ</p>	<h2>ಮಾತೇ ಮತ್ತು</h2>	<ul style="list-style-type: none"> • ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನೊಂದು ಜೀವಂತ ಪುಟ. <p>—ಖಲೀಲ್ ಗಿಬ್ರಾನ್</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ತ್ಯಾಗಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. <p>—ರಾಲ್ಫ್ ವಾಲ್ಡೊ ಎಮರ್ಸನ್</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ಕಷ್ಟದ ಜೀವನವೇ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಶಾಲೆ. ಸಂಕಟಗಳು ಬರುವುದು ಸಖಾಗಮನದ ಗುರುತು. <p>—ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ಕಾಲವನ್ನು ನಾವು ಪಾಲಿಸಿದರೆ ಅದು ನಮಗೆ ವಿಧೇಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. <p>—ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ</p>